

Motion till riksdagen 2020/21:3410

av Désirée Pethrus m.fl. (KD)

Jämställdhet och diskriminering

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	2
Diskriminering.....	3
Diskrimineringslagens krav på lönekartläggning	4
Förtydligande av reglerna för diskriminering på arbetsplatsen	5
Jämställdhet	5
Lägg ner Jämställdhetsmyndigheten.....	6
Våld i nära relationer och hedersförtryck.....	7
Kvinnojourer.....	7
Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK).....	8
Länsstyrelsen i Östergötland.....	8
Forced marriage unit.....	9
Hedersrelaterat våld och förtryck.....	10
Könsstympling	10

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera diskriminering på grund av religion eller annan trosuppfattning bland de utpekade fokusområden som är föremål för förebyggande och motverkande insatser i den nationella handlingsplanen mot rasism och liknande former av fientlighet och hatbrott på nätet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Migrationsverket att rikta särskild uppmärksamhet mot utsatta grupper på asylboenden, såsom kvinnor, hbtq-personer och konvertiter, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att diskrimineringslagens krav på lönekartläggning bör utredas och förändras i enlighet med Riksrevisionens utvärdering och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Medlingsinstitutet i uppdrag att följa utvecklingen av löneskillnader mellan män och kvinnor på arbetsgivar nivå och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga diskrimineringslagstiftningen så att arbetsgivare får kräva att anställda visar ansiktet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lägga ned Jämställdhetsmyndigheten och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en delegation för jämställdhet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinrätta anslaget till Länsstyrelsen i Stockholm för arbetet mot prostitution och människohandel och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för ett långsiktigt stöd till kvinno- och tjejjourer och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det statliga stödet till kvinno- och tjejjourer ska utbetalas direkt till berörda föreningar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statens bidrag till föreningar som verkar inom brottsoffersektorn bör fördelas direkt till de lokala verksamheterna av Brottsoffermyndigheten och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka verksamheten vid Nationellt centrum för kvinnofrid i Uppsala och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en ”forced marriage unit” enligt brittisk modell ska inrättas och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att utfärda en domstolsorder i likhet med brittisk modell för ”forced marriage protection order” och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa hälsointyg till skydd mot könsstympning och tillkännager detta för regeringen.

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta ett arbete med att ta fram verktyg för att nationellt kunna mäta omfattningen av hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra till Universitetskanslersämbetet att se över utbildningsplaner för att öka kompetensen och kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förtydligande av reglerna för diskriminering på arbetsplatsen och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra kunskapsstödet till kommuner så att kompetens och samordningsansvar för hedersrelaterade frågor kan kvalitetssäkras och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av mer kunskap om könsstympling inom rättsväsende, skola och sociala myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

Diskriminering

Ingen ska diskrimineras på grund av religion eller annan trosuppfattning, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Arbetet mot diskriminering omfattar verksamheten hos Diskrimineringsombudsmannen och Nämnden mot diskriminering. Arbetet mot diskriminering möjliggörs av åtgärder på såväl nationell och regional som lokal nivå.

Antalet hatbrott ökar. Kyrkor, moskéer och synagogor utsätts för attentat, och judar, kristna, muslimer och personer med annan religionstillhörighet utsätts för brott på grund av sin tro.

Det snabbast ökande hatbrottet har kristofobiska motiv. Under perioden 2010–2018 har antalet identifierade anmälningar med kristofobiska motiv ökat med 201 procent, vilket är uppgång till 292 anmälningar. Under samma period har hatbrotten mot muslimer ökat med 106 procent, vilket är en uppgång till totalt 562 anmälningar. De antisemitiska brotten uppgår till 278 anmälningar (Brå, 2020).

Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) rapporterar om hot mot konvertiter till kristendomen från tidigare muslimska trosfränder. Det är också en återkommande anledning till rapporter om utsatthet på asylboenden, där konvertiter som flytt följelse på grund av sin nyfunna tro tvingas leva i rädsla på grund av trakasserier.

Den förra rödgröna regeringen presenterade i november 2016 en nationell plan mot rasism och liknande former av fientlighet och hatbrott på nätet. I den nationella planens övergripande mål ingår ett samlat, effektivt och strategiskt arbete mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott i Sverige. Planen utgår från en samordnings- och uppföljningsstruktur samt förebyggande och motverkande insatser inom olika utpekade fokusområden. I planen utpekade verksamheter som arbetar specifikt mot afrofobi, antisemitism, antiziganism, islamofobi, rasism mot samer, homofobi och transfobi som mottagare av kraftig fördelning av medel. Vi menar att man i det sammanhanget bör lyfta behovet av att motverka hatbrott på religiös grund, inklusive också kristofobiska brott. De senaste åren har många asylsökande drabbats av hot och våld på grund av sin tro särskilt de som konverterat från en tro till en annan.

Samma regering har också uppdragit till Migrationsverket att för asylprocessen trygga hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter. Detta utifrån att asylsökande hbtq-personer ska kunna få ett tryggt och likvärdigt bemötande. Detta aktualiserades framför allt under flyktingkrisen 2015 och åren därefter när det svenska flyktingmottagandet var mycket högt och problemen på asylboenden uppmärksammades brett. Bland utsatta personer märks också kristna, och i synnerhet kristna på flykt från muslimska länder. Även kvinnor, i synnerhet ensamma kvinnor, har fått utstå hot, våld och begränsningar av sin frihet på sina boenden. Kristdemokraterna anser därför att uppdraget till Migrationsverket bör utökas för att värna och säkra även dessa gruppers trygghet och möjligheter på asylboenden.

Det är inte acceptabelt att människor flyr till Sverige från hot och våld på grund av sin tro men sedan inte kan känna sig trygga här. Dessa hatbrott får inte planteras vidare in i samhället och skapa ökade motsättningar i vårt samhälle. Religionsfriheten måste vara en självklarhet och ständigt bevakas. Religionsdialog bör uppmuntras och tydliga markeringar måste göras mot alla former av hat på grund av religiös tillhörighet mot judar, muslimer, kristna eller andra trosuppfattningar. Sverige är ett pluralistiskt samhälle där människor äger rätten att göra egna val kring sin livsstil och livsåskådning.

I detta ingår religionsfrihet. Den förra rödgröna regeringens utpekande av specifika rasistiska uttryck fångar inte in detta tillräckligt. Därför bör de utpekade fokusområdena regeringen pekat ut inkludera alla former av religiös förföljelse istället för att begränsa sig till islamofobi och antisemitism. Det är angeläget att regeringen tar situationen på allvar och återkommer med åtgärder på området.

Diskrimineringslagens krav på lönekartläggning

Löneskillnaderna mellan kvinnor och män har kontinuerligt minskat under 2000-talet, vilket är glädjande. Lagstiftningen om lönekartläggning har funnits sedan 1994 och har ändrats vid ett flertal tillfällen, senast 2017. Under alliansregeringen ändrades lagen för att minska den administrativa bördan för småföretagare, men den rödgröna regeringen ändrade sedan tillbaka till tidigare krav. Under våren 2019 presenterade Riksrevisionen sin granskning om diskrimineringslagens krav på lönekartläggning, RiR 2019:16. De hade granskat hur väl lönekartläggning fungerade för att motverka osakliga löneskillnader i lön och andra anställningsvillkor mellan kvinnor och män.

Granskningen visade att lönekartläggning, såsom lagstiftningen är utformad i dagsläget, har en begränsad möjlighet att påverka löneskillnaderna mellan män och kvinnor på arbetsmarknaden. Kraven på att dokumentera lönekartläggning hade liten eller ingen effekt på könsskillnaderna hos arbetsgivare. De fann också problem med hur lagstiftningen fungerar att tillämpa för arbetsgivarna.

Riksrevisionen rekommenderade regeringen att ge Medlingsinstitutet i uppdrag att följa utvecklingen av löneskillnader mellan män och kvinnor på arbetsgivar-nivå. Det föreslogs även att man bör utreda om lagstiftningen om lönekartläggning bättre kunde anpassas till arbetsgivare av olika storlek och om lönekartläggning kunde göras mindre arbetskrävande, särskilt avseende på att bedöma löneskillnader för arbeten som är att betrakta som likvärdiga. Kristdemokraterna har motionerat om att regeringen ska följa Riksrevisionens rekommendationer, men inget har gjorts. Kristdemokraterna anser fortsatt att regelverket bör förändras för att bättre anpassas till arbetsgivare av olika slag och att Medlingsinstitutet ska få i uppdrag att följa utvecklingen av löneskillnaderna på arbetsgivar-nivå.

Förtydligande av reglerna för diskriminering på arbetsplatsen

Ett fullt rimligt krav en arbetsgivare kan ställa på sin personal är att de visar ansiktet på arbetsplatsen. Det är nödvändigt för samspel med kollegor, underordnade, överordnade och kunder. Religionsfrihet är central för Kristdemokraterna, men vissa element kan vara så pass hindrande för vad som är normal mänsklig interaktion att det inte kan anses skyddas av diskrimineringsgrunderna. Att vägra visa ansiktet är en sådan sak. Därför bör lagstiftningen förtydligas så att det inte råder några tveksamheter kring huruvida arbetsgivare får kräva att anställda visar ansiktet eller ej, utan att det ska anses vara diskriminering.

I riksdagens hantering av ärendet ansåg utskottet att det inte fanns nödvändiga skäl för riksdagen att ta några initiativ i frågan. Kristdemokraterna håller inte med och kommer därför fortsatt att driva frågan för att vissa grundläggande rutiner, i denna del, ska gälla alla på en arbetsplats.

Jämställdhet

Grunden för ett framgångsrikt jämställdhetsarbete är insikten om alla människors lika unika värde. Kvinnor och män ska ha lika villkor att forma sitt liv utifrån sina egna önskemål. Det är en viktig uppgift att undanröja traditionella föreställningar, fördomar, strukturer och juridiska hinder som försvårar och förhindrar jämställdhet mellan kvinnor och män. Detta gäller familjeliv, arbetsliv och samhällslivet i övrigt.

Kristdemokraterna menar att den jämställdhetspolitiska debatten har fått fel fokus. Alltför ofta handlar den om sådant som för de allra flesta kvinnor är icke-frågor, som normkritiska barnböcker och könsbalansen i bolagsstyrelser. Sverige behöver en ny feminism som tar avstamp i de problem som kvinnor möter i sin vardag.

I juli 2020 var sjuktalen 85 procent högre för kvinnor än män. Stress är den vanligaste orsaken till att kvinnor sjukskriver sig. Många kvinnor har tuffa men viktiga jobb inom vård- och omsorgsykten. Där är risken för sjukskrivning särskilt hög. Här måste politiken göra mer.

Arbetsvillkoren måste förbättras för alla dem som sliter på våra äldreboenden, vårdcentraler och sjukhus. I Kristdemokraternas budgetalternativ för 2021 satsar vi 5,5 miljarder kronor per år för att förbättra för personalen i äldreomsorgen. Mer om denna och andra satsningar på vård och omsorg går att läsa i vår hälso- och sjukvårdsmotion.

Kristdemokraterna vill även underlätta för familjer att kombinera familjeliv och arbetsliv. Vi vill ge familjer fler möjligheter att välja hur de vill leva sitt liv och vilken barnomsorgsform som passar dem bäst.

En annan prioriterad fråga och tecken på bristande jämställdhet är osakligt motiverade löneskillnader mellan kvinnor och män. Bakom lönesättningen ligger värderingar, men också arbetsgivares och fackliga organisationers och förbunds uppfattningar av värdet av olika arbeten. Traditionellt kvinnliga yrkesområden som vård, omsorg och undervisning ska värderas lika högt som traditionellt manliga yrkesområden.

Vi kan heller aldrig acceptera att 18 procent av befolkningen utsatts för brott i en nära relation. Av misshandelsfallen av kvinnor 2019 var gärningspersonen en närstående i 52 procent av fallen, medan motsvarande andel för män är 14 procent, enligt Brå.

Kontroll är också ett kännetecknande karaktärsdrag för den växande hedersproblematiken. Att få sin frihet beskuren för att möta släktens krav är tyvärr en verklighet för alltför många kvinnor i Sverige idag. Kampen mot hedersförtrycket behöver intensifieras och hämta inspiration från brittiska och norska lösningar. Varje människa äger rätten till sitt eget liv. Både det norska och det brittiska arbetssättet beskrivs som mer verksamhets- och departementsöverskridande, vilket uppfattas som viktigt. Vidare har de ett mer aktivt arbete när det gäller utlandsärenden. Bland annat har särskilda rådgivare i frågor om tvångsäktenskap och könsstympning placerats vid ett antal norska utlandsmyndigheter.

Länsstyrelsen Östergötlands erfarenhet är att handlingsutrymme, rutiner, resurser och upparbetad samverkan kring transnationella ärenden ofta saknas inom myndigheter i Sverige. Erfarenheten är också att detta saknas vid svenska utlandsmyndigheter. Samtidigt betonas från det svenska kompetensteamets sida att det är arbetet med att skydda barn och unga i Sverige som måste prioriteras då det är där problemet uppstår, det vill säga före ett eventuellt bortförande.

Lägg ner Jämställdhetsmyndigheten

Jämställdhetsarbetet är mycket viktigt. I samverkan mellan olika berörda myndigheter, universitet och civilsamhället har det byggts upp breda strukturer för jämställdhetsarbetet. Men inrättandet av Jämställdhetsmyndigheten skedde på bekostnad av en rad fungerande verksamheter. Dels skars det ner på det välfungerande arbetet hos Länsstyrelsen i Östergötland, en verksamhet som regeringen nu flera år senare aviserat ska få ett permanent tillskott.

Dels drabbades verksamheten på Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) i Uppsala och den samordning som Länsstyrelsen i Stockholms län tidigare bedrev när det gäller arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella och andra ändamål. Den sistnämnda har nu lagts ned och hamnat under Jämställdhetsmyndighetens verksamhet. Det är centralt att detta arbete återgår till Länsstyrelsen vid en nedläggning av Jämställdhetsmyndigheten. Vidare ville regeringen flytta jämställdhetsintegreringen i universitet och högskolor, ambassadören mot människohandel, jämställdhetsintegreringen i myndigheter och universitet och högskolor samt det arbete som bedrivs på Nationella sekretariatet för genusforskning till den nya myndigheten.

Flera centrala remissinstanser anförde skäl för att inte inrätta en jämställdhetsmyndighet, utan istället finna alternativa sätt att uppnå målet om bättre effektivitet och samordning.

Kristdemokraterna menar att det är bättre att andra myndigheter med kompetens inom jämställdhetsområdet används. Statskontorets rapport En effektiv jämställdhetspolitik (2005:1) rekommenderar inrättandet av en delegation för jämställdhetsstudier som också ska ges uppdraget att initiera forskning om jämställdhet. Statskontoret föreslår att utvärderingsuppdrag förläggs på verksamhetsspecifika utvärderingsmyndigheter som Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) eller Vårdanalys. Kristdemokraterna och Moderaterna lade ned Jämställdhetsmyndigheten i den gemensamma budgetreservationen 2019 (finansutskottets betänkande 2018/19:FiU10). I regeringens vårandringsbudget 2019 återupprättades och permanentades myndigheten. Vi menar fortsatt att Jämställdhetsmyndigheten bör läggas ner. Istället lägger vi medel på NCK, Länsstyrelsen i Stockholm samt inrättandet av en Delegation för jämställdhet.

För att inrätta en Delegation för jämställdhet som ansvarar för att samordna insatserna avsätter vi 13 miljoner kronor per år 2021–2023, under nytt anslag i utgiftsområde 13. Vi återinrättar ett anslag till Länsstyrelsen i Stockholm för arbetet mot prostitution och människohandel och avsätter totalt 8 miljoner kr per år för detta, under anslag 3:1. NCK tillskjuts 10 miljoner kronor per år för ett långsiktigt och systematiskt arbete mot våld i nära relationer och hedersförtryck.

Eftersom vi föreslår en nedläggning av Jämställdhetsmyndigheten, till förmån för våra egna förslag, justeras anslaget ned med 26 miljoner kr för 2021 för åren 2022–2023 tas anslaget bort.

Våld i nära relationer och hedersförtryck

Kvinnors otrygghet har ökat markant de senaste åren där anmälda sexualbrott utgör en tydlig indikation om varför. 2007 anmäldes 12 500 sexualbrott, 2017 hade den siffran ökat till 21 991. Vi har sett en generell ökning när det gäller antal anmälda våldtäkter sedan 2015. Från 2018 till 2019 ökade antalet anmälda våldtäkter med tio procent till 8 350 våldtäkter. Nästan varannan ung kvinna har valt en annan väg hem på grund av rädsla för brott.

Det svenska samhället har även haft en slumrande inställning till hedersförtryckets framväxt. Vi kan inte ens med säkerhet säga hur stort problemet är då relevant statistik saknas, något som Socialstyrelsen lyft fram. Vi vet således inte fullt ut hur många som drabbas. Sedan några år tillbaka har frågan hamnat betydligt högre upp på den politiska agendan. Det är helt nödvändigt. Våldet mot och förtrycket av kvinnor måste bekämpas i alla dess uttrycksformer. Arbetet är inte slutfört.

Kvinnojourer

Unizon, som fram till 2015 hette Sveriges Kvinnojourers Riksförbund, bildades 1996 med 16 kvinnojourer. Kvinnojourerna är nu 130 till antalet och bedriver bland annat rådgivning och stöd samt skyddade boenden för kvinnor som utsatts för våld i nära relationer. Att stödet till brottsutsatta kvinnor sker genom den ideella sektorn sänker tröskeln för enskilda kvinnor att ta kontakt.

Det är viktigt att kommunerna tar ett stort ansvar för att stödja denna verksamhet ekonomiskt. Till stor del har stödet till arbetet med brottsoffer utgjorts av projektbaserade pengar som betalats under tidsbegränsade perioder. Bidrag fördelas dels till centralorganisationerna Roks och Unizon, dels kan lokala kvinnojourer tillsammans med kommunen söka bidrag hos länsstyrelsen.

Idag finns 50 tjejjourer och 20 ungdomsjourer runt om i landet. Tjejjourer arbetar ofta mer förebyggande än kvinnojourerna med syftet att tjejerna inte ska behöva ta kontakt med en kvinnojour senare i livet. Vi ser ett behov av en översyn av det offentliga stödet till brottsofferjourerna för att säkerställa långsiktighet. Stödet behöver bli förutsägbart, mindre projektbaserat och på ett mer direkt sätt träffa kvinno- och tjejjourer. Inte minst för att samtalen till kvinno- och tjejjourer har ökat kraftigt sedan utbrottet av covid-19.

Stödet till brottsoffren fungerar idag olika bra i olika kommuner. Kommunerna har, enligt socialtjänstlagen, ett ansvar för att ge stöd åt brottsoffer och deras anhöriga men i

praktiken gör kommunerna olika tolkningar. Vissa kommuner låter socialtjänsten sköta stödet till brottsoffren, vilket är olyckligt eftersom de främst arbetar med gärningspersonerna. Många kommuner ger bidrag till brottsofferjourerna och/eller kvinnojourerna på orten. Vid svårare brott behövs kunskap om kris- och traumabearbetning samt rättsliga frågor och försäkringsfrågor. Kommunerna bör vara skyldiga att finansiera professionellt brottsofferstöd skilt från socialtjänsten. Stödet kan ges av anställda i ideella föreningars regi eller av kommunen själv.

Statens bidrag till föreningar som verkar inom brottsoffersektorn bör fördelas direkt till de lokala verksamheterna av Brottsoffermyndigheten. Det statliga ekonomiska stödet till de lokala ideella brottsofferstödande verksamheterna bör vara långsiktigt och inte projektbaserat. Brottsofferjourerna arbetar med ideella resurser och knappa medel. Kristdemokraterna vill stärka detta arbete.

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK)

Nationellt centrum för kvinnofrid är ett kunskaps- och resurscentrum (NCK) vid Uppsala universitet som arbetar på regeringens uppdrag med frågor gällande mäns våld mot kvinnor, våld i samkönade relationer och hedersrelaterat våld. NCK arbetar främst med metodutveckling, utbildning, forskning och kunskapssammanställningar uppdelat i en universitetsdel inriktad på forskning, utbildning och information samt en klinisk del med praktiskt inriktad verksamhet.

NCK påverkades negativt av inrättandet av Jämställdhetsmyndigheten. Regeringen tog bort 10 miljoner från NCK:s grundanslag. Idag får de istället söka projektpengar, vilket försvårar det långsiktiga arbetet. Vi föreslår att Jämställdhetsmyndigheten ska läggas ner och stärker därför upp NCK som har gjort och gör ett mycket viktigt arbete i de frågor de hanterar.

Att stärka deras verksamhet ger bättre förutsättningar för ett långsiktigt och systematiskt arbete mot våld i nära relationer och hedersförtryck. Kristdemokraterna föreslår därför att NCK får ett tillskott om 10 miljoner kr per år 2021–2023, under anslag 3:1.

Länsstyrelsen i Östergötland

Länsstyrelsen i Östergötland arbetar med att förebygga hedersvåld och har länge behövt få ett ökat ekonomiskt stöd. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys presenterade i juni 2020 en rapport som utvärderade Länsstyrelsen i Östergötlands arbete, men som inte tog ställning i frågan om kompetensteamets arbete skulle överföras till Jämställdhetsmyndigheten eller inte. Samtidigt sade rapporten att det inte hade framkommit starka skäl som skulle tala emot en sådan lösning.

Kristdemokraterna har påtalat behovet av att permanenta satsningen hos Länsstyrelsen i Östergötland.

I årets budgetproposition gör regeringen en satsning på nuvarande kompetensteamet mot hedersrelaterat förtryck, så att de ska kunna permanentas i form av ett nationellt kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län. Kristdemokraterna har tidigare föreslagit resursförstärkningar och matchar anslagsökningen om 30, 40 och 40 miljoner kr för perioden.

Regeringen gör även i budgetpropositionen för 2021 en permanent satsning om 100 miljoner kr per år på länsstyrelserna, under utgiftsområde 1, för arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel på regional nivå. Kristdemokraterna matchar denna satsning.

Forced marriage unit

Regeringen har infört flera åtgärder som syftar till att stärka polisens, rättsväsendets och myndigheters möjligheter att upptäcka och ingripa mot tvångs- och barnäktenskap. Det är sedan 1 juli 2020 straffbart att förmå eller tillåta ett barn att ingå i äktenskap eller äktenskapsliknande förbindelser och utreseförbud införs för att skydda barn från att ingå barnäktenskap eller könsstympas. Flera av åtgärderna är bra, men mer behöver göras.

Kristdemokraterna vill inrätta en särskild enhet inom Polismyndigheten vars uppgift är att hjälpa flickor och pojkar som riskerar att giftas bort mot sin vilja. Sådana enheter finns i Storbritannien och i Norge och kallas Forced Marriage Units. Både den norska och den brittiska verksamheten beskrivs som mer verksamhets- och departementsöverskridande, vilket uppfattas som viktigt. Vidare har de ett mer aktivt arbete när det gäller utlandsärenden.

Enligt uppgift har det norska teamet inte större möjlighet att agera utomlands än det svenska, men de har ett mer välutvecklat system för att hantera sådana ärenden, bland annat har särskilda rådgivare i frågor om tvångsäktenskap och könsstympning placerats vid ett antal norska utlandsmyndigheter. Länsstyrelsen Östergötland har sedan 2003 regeringens uppdrag att förebygga hedersrelaterat våld. Deras upplevelse är att handlingsutrymme, rutiner, resurser och upparbetad samverkan kring transnationella ärenden ofta saknas inom myndigheter i Sverige. Erfarenheten är också att detta saknas även vid svenska utlandsmyndigheter. Samtidigt betonar man från det svenska kompetensteamets sida att det är arbetet med att skydda barn och unga i Sverige som måste prioriteras då det är där problemet uppstår, d.v.s. innan ett eventuellt bortförande.

I Storbritannien kan man utfärda ett dokument kallat "Forced Marriage Protection Order" som gör rättsliga åtgärder möjliga mot en förälder som inte inom en viss tid (ofta 48 timmar) återför flickan/pojken, eller kan påvisa var han eller hon finns. Det kan innebära häktning och i förlängningen fängelse i upp till sju år, om barnet inte återförs.

Det gör det svårt för en familj att dölja att deras son eller dotter är bortförd och skylla på att han eller hon är på semester. Men framförallt har detta en stark preventiv effekt. Sedan 2008 har nästan 900 sådana dokument utfärdats. För att uppnå en verksamhet som kan arbeta långsiktigt och med stöd av lagstiftning behöver det nationella kompetensteamet permanentas med befogenheter liknande det brittiska Forced Marriage Unit.

En sådan verksamhet skulle behöva operera från en myndighet direkt under polisen. Kristdemokraterna tillför därför 10 miljoner kr per år under utgiftsområde 4 och föreslår att en enhet enligt brittisk modell inrättas under Polismyndigheten. Lämpligt kunde vara att förlägga enheten hos Nationella operativa avdelningen.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Hederskulturen finns i många olika länder och inom olika religioner. Sverige är inte förskonat. Det hedersrelaterade våldet framgår tydligt i rapporteringen från organisationer som jobbar med frågorna och i media. Men ingen vet idag med säkerhet hur utbredd hederskulturen är.

Socialstyrelsen fick 2017 i uppdrag av regeringen att göra en undersökning om hur utbredd hedersvåld och förtryck är. Men under våren 2019 kom besked från Socialstyrelsen att det inte gick; de data som finns räcker inte för att ge en bild av omfattningen. Ytterst få kommuner har kartlagt hedersförtryck och våld. Även de myndigheter Socialstyrelsen vänt sig till hade begränsad information att ge om omfattningen. Det saknas alltså gemensamma mätmetoder. Arbete görs idag på området, med aktiva länsstyrelser och gemensamma initiativ via Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) som jobbar förebyggande, med stödmaterial och kompetenshöjande insatser. Men det bör skyndsamt tillsättas ett arbete med att ta fram verktyg för att nationellt kunna mäta omfattningen av hedersrelaterat våld och förtryck.

Kristdemokraterna har länge efterlyst en lagstiftning som ger hedersrelaterade brott en egen brottsrubricering. Det skulle också främja möjligheten att straffa fler personer när fler varit inblandade. Regeringen tillsatte i fjol en utredning som såg över frågan om brottsrubricering av brott med hedersmotiv och som presenterades i september 2020.

Länsstyrelsen Östergötland har sedan år 2005 ett övergripande ansvar för länsstyrelsernas regeringsuppdrag rörande hedersrelaterat våld och förtryck och bedriver förebyggande arbete på nationell nivå. År 2013 fick Länsstyrelsen Östergötland också i uppdrag från regeringen att utveckla kompetensteamet till ett nationellt kompetensteam. Det har bidragit till att kunskapsnivån i landet ökat och blivit mer likvärdig.

Hedersrelaterat våld och förtryck är inte en vanlig jämställdhetsfråga utan kräver särskild kunskap och särskilda kompetenser för att bekämpas. Kristdemokraterna ser ett behov av att ytterligare öka kunskapen om hedersrelaterade frågor för att säkerställa att det i varje kommun och region finns en utbildad person på området. Den personen ska bistå och säkerställa att andra professioner med nära kontakt till personer som riskerar hedersförtryck, så som inom vården och socialtjänsten, besitter rätt kompetens i frågorna.

Därtill vill vi ge Universitetskanslersämbetet (tidigare Högskoleverket) i uppdrag att se över läroplaner i relevanta yrkeskategorier som jobbar med eller kommer i kontakt med kvinnor som riskerar hedersförtryck, för att på sikt kunna säkerställa ett bättre bemötande och agerande.

I budgetpropositionen, anslag 3:1 utgiftsområde 13, föreslås ett tillskott på 180 miljoner kr för arbetet mot hedersbrott under 2021, och därefter 80 miljoner kr per år för 2022–2023. Kristdemokraterna välkomnar detta men justerar ned anslaget – till följd av egna prioriterade satsningar som beskrivits i denna motion – med 100 miljoner kr för 2021, och lägger samma som regeringen 2022–2023.

Könsstymning

Kvinnlig könsstymning är en livsfarlig sedvänja som ger flickor men för livet. Fler än två miljoner flickor i åldern 4–11 år könsstympas varje år världen över, enligt Unicef. Den grymma sedvänjan har praktiserats i mer än 2 000 år, före både kristendomens och islams utbredning, och det finns ingen religiös skrift som påbjuder detta. Både

förberedelse och underlåtenhet att avslöja könsstympning är straffbart i Sverige. Icke desto mindre sker det om och om igen i vårt land. Mer kunskap om brottet krävs inom rättsväsende, skola och sociala myndigheter.

Nuvarande lag skärptes 2017 och för könsstympning anges ett straff på mellan två och sex års fängelse, oavsett om ingreppet sker här i Sverige eller om det utförs utanför Sverige. Det är ett viktigt steg, men mycket mer behöver göras i förebyggande syfte.

Regeringen har vidtagit vissa åtgärder för att stävja att könsstympning fortsätter ske i Sverige men mer behöver göras. För att undvika att svenska flickor utsätts för könsstympning anser Kristdemokraterna att Sverige enligt fransk modell bör pröva att införa ett system med hälsointyg. Hälsointyget, eller skyddsbrevet om man så vill, ska kunna tas med till hemlandet vid resa, och ska tydligt visa att könsstympning är förbjudet enligt svensk lag.

Intyget ska också visa att föräldrarna har ansvaret för flickan och således kan dömas enligt svensk lag även om könsstympning sker i annat land än Sverige.

Désirée Pethrus (KD)

Sofia Damm (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Hans Eklind (KD)

Hampus Hagman (KD)